

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра акушерства та гінекології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СИМУЛЯЦІЙНИЙ ТРЕНІНГ З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

Завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Гладчук І.З.

Завуч кафедри, д.мед.н., професор Волянська А.Г.

к.мед.н., доцент Шитова Г.В.

к.мед.н., асистент Панчук Е.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри акушерства та гінекології
Протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Завідувач кафедри

Ігор ГЛАДЧУК

Погоджено із гарантом ОПП

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії

з хірургічних дисциплін ОНМедУ

Василь МІЩЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри акушерства і гінекології
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ Ігор ГЛАДЧУК

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри акушерства і гінекології
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ Ігор ГЛАДЧУК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3,0 Годин: 90	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Вибіркова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 5</i>
		<i>Семестри IX – X</i>
		<i>Лекції (0 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (30 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (60 год.)</i>
<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>		
<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти в процесі вивчення дисципліни, формування елементів професійних компетентностей, відпрацювання вмінь і навичок з дисципліни «акушерство та гінекологія».

Завдання:

1. Практична підготовка здобувачів вищої освіти із застосуванням сучасного обладнання, в тому числі симуляційного.
2. Опанування медичними маніпуляціями в гінекології.
3. Опанування медичними маніпуляціями в акушерстві.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях дія
- ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної лльності
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7. Здатність працювати в команді
- ЗК8. Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою
- ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
- ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав и свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- ЗК16. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальних (СК):

- СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- СК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- СК10 – Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
- СК12 - Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду.
- СК16 – Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН4 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (перелік 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (перелік 2).
- ПРН5 - Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (перелік 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6 - Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (перелік 2).
- ПРН7 - Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (перелік 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (перелік 2).
- ПРН8 - Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (перелік 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (перелік 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- Методику виконання медичних маніпуляцій акушерсько-гінекологічного профілю (перелік 5).

Вміти:

- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, оцінювати інформацію щодо діагнозу застосовуючи стандартну процедуру, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
- Визначати перелік необхідних клініко-лабораторних та інструментальних досліджень та оцінювати їх результати (перелік 4).
- Виконувати медичні маніпуляції (перелік 5).
- Вести медичну документацію.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Клінічне обстеження молочних залоз

Методика огляду та пальпації молочних залоз жінки: ознаки доброякісних новоутворень та злоякісних захворювань. Зміни молочної залози під час вагітності та лактації.

Тема 2. Огляд шийки матки у дзеркалах. Забір матеріалу для бактеріоскопічного, бактеріологічного та цитоморфологічного дослідження

Методика проведення дослідження у дзеркалах з використанням вагінального двостулкового дзеркала (Куско) та ложкоподібних (Симса) дзеркал. Оцінка стану слизових оболонок, вагінальної частини шийки матки, зовнішнього вічка шийки матки та виділень при різних гінекологічних патологіях та вагітності.

Методика забору матеріалу для бактеріоскопічного, бактеріологічного, цитоморфологічного дослідження. Рідинна цитологія. Мазок-відбиток.

Тема 3. Бімануальне піхвове дослідження

Види бімануального дослідження: піхво-черевностінкове, прямокишечно-черевностінкове, піхво-прямокишечно-черевностінкове. Методики виконання бімануального дослідження. Внутрішнє акушерське дослідження у вагітних.

Тема 4. Вимірювання та оцінювання розмірів жіночого тазу Методика проведення пельвіометрії (зовнішня та внутрішня). Оцінка розмірів жіночого тазу. Вимірювання додаткових розмірів. Визначення істинної кон'югати.

Тема 5. Зовнішнє акушерське обстеження, визначення та оцінювання топографії плода в матці. Аускультация плода. КТГ.

Методика зовнішнього акушерського обстеження (прийоми Леопольда). Визначення розташування плода в матці: положення, позиція, вид, передлежання і розташування передлеглої частини плода стосовно входу в малий таз. Вимірювання обводу живота і висоти стояння дна матки, розрахунок передбачуваної маси плода.

Визначення розташування точки для проведення аускультативної серцебиття плода. Кардіотокографія. Критерії оцінки результатів кардіотокограми: варіант норми, виразна тахікардія, виразна брадікардія, монотонний ритм, пізні децелерації.

Тема 6. Надання ручної допомоги при фізіологічних пологах

Оцінка розкриття шийки матки і опускання голівки плода. Амніотомія. Надання ручної допомоги в 2 періоді пологів. Епізіотомія, перінеотомія. Активне ведення 3 періоду пологів, ознаки відділення нормально розташованої плаценти. Оцінка цілісності плаценти. Об'єктивний метод вимірювання обсягу крововтрати. Огляд пологових шляхів після пологів. Партограма.

Тема 7. Надання ручної допомоги в пологах при тазовому передлежанні.

Оцінка розкриття шийки матки і опускання сідничок (ніжок) плода. Методика надання допомоги при чисто сідничному передлежанні плода (Цов'янов I), методика ручної допомоги при ножних передлежаннях (Цов'янов II). Методика вивільнення голівки. Партограма.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Тема 1. Клінічне обстеження молочних залоз	12	0		4	0	8
Тема 2. Огляд шийки матки у дзеркалах. Забір матеріалу для бактеріоскопічного, бактеріологічного та цитоморфологічного дослідження	12	0	0	4	0	8
Тема 3. Бімануальне піхвове дослідження	12	0	0	4	0	8
Тема 4. Вимірювання та оцінювання розмірів жіночого тазу	12	0	0	4	0	8
Тема 5. Зовнішнє акушерське обстеження, визначення та оцінювання топографії плода в матці. Аускультация плода. КТГ.	12	0	0	4	0	8
Тема 6. Надання ручної допомоги при фізіологічних пологах	16	0	0	6	0	10
Тема 7. Надання ручної допомоги в пологах при тазовому передлежанні.	14	0	0	4	0	10
Залік						
Всього:	90	0	0	30	0	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми практичних занять

№	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Методика огляду та пальпації молочних залоз жінки.	2

2	Тема 1. Практичне заняття 2. Ознаки доброякісних новоутворень та злоякісних захворювань. Зміни молочної залози під час вагітності та лактації.	2
3	Тема 2. Практичне заняття 3. Методика проведення дослідження у дзеркалах з використанням вагінального двостулкового дзеркала (Куско) та ложкоподібних (Симса) дзеркал. Оцінка стану слизових оболонок, вагінальної частини шийки матки, зовнішнього вічка шийки матки та виділень при різних гінекологічних патологіях та вагітності.	2
4	Тема 2. Практичне заняття 4. Методика забору матеріалу для бактеріоскопічного, бактеріологічного, цитоморфологічного дослідження. Рідинна цитологія. Мазок-відбиток.	2
5	Тема 3. Практичне заняття 5. Види бімануального дослідження: піхвово-черевностінкове, прямокишечно-черевностінкове, піхвово-прямокишечно-черевностінкове.	2
6	Тема 3. Практичне заняття 6. Методики виконання бімануального дослідження. Внутрішнє акушерське дослідження у вагітних.	2
7	Тема 4. Практичне заняття 7. Методика проведення пельвіометрії (зовнішня та внутрішня). Вимірювання додаткових розмірів. Визначення істинної кон'югати.	2
8	Тема 4. Практичне заняття 8. Оцінювання розмірів жіночого тазу	2
9.	Тема 5. Практичне заняття 9. Методика зовнішнього акушерського обстеження (прийоми Леопольда). Визначення розташування плоду в матці: положення, позиція, вид, передлежання і розташування передлеглої частини плода стосовно входу в малий таз. Вимірювання обводу живота і висоти стояння дна матки, розрахунок передбачуваної маси плода.	2
10.	Тема 5, Практичне заняття 10. Визначення розташування точки для проведення аускультатії серцебиття плоду. Кардіотокографія. Критерії оцінки результатів кардіотокограми: варіант норми, виразна тахікардія, виразна брадікардія, монотонний ритм, пізні децелерації.	2
11	Тема 6. Практичне заняття 11. Оцінка розкриття шийки матки і опускання голівки плоду. Амніотомія.	2
12	Тема 6. Практичне заняття 12. Надання ручної допомоги в 2 періоді пологів. Епізіотомія, перінеотомія.	2
13	Тема 6. Практичне заняття 13. Активне ведення 3 періоду пологів, ознаки відділення нормально розташованої плаценти. Оцінка цілісності плаценти. Об'єктивний метод вимірювання обсягу крововтрати. Огляд пологових шляхів після пологів. Партограма.	2
14	Тема 7. Практичне заняття 14. Оцінка розкриття шийки матки і опускання сідничок (ніжок) плода. Методика надання допомоги при чисто сідничному передлежанні плода (Цов'янов I).	2
15	Тема 7. Практичне заняття 15. методика ручної допомоги при ножних передлежаннях (Цов'янов II). Методика вивільнення голівки.	2
	Залік	
	Всього	30

5.3. Теми семінарських занять

Практичні заняття не передбачені

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№ п/п	Види СРЗ	К-ть годин
1	Тема 1. Підготовка до практичних занять 1-2	8
2	Тема 2. Підготовка до практичних занять 3-4	8
3	Тема 3. Підготовка до практичних занять 5-6	8
4	Тема 4. Підготовка до практичних занять 7-8	8
5	Тема 5. Підготовка до практичних занять 9-10	8
6	Тема 6. Підготовка до практичних занять 11-12-13	10
7	Тема 7. Підготовка до практичних занять 14-15	10
	Всього годин	60

7. Методи навчання

Практичні заняття: відпрацювання методики виконання практичних навичок в кабінеті симуляційного навчання, визначення переліку необхідних клініко-лабораторних та інструментальних досліджень та оцінка їх результатів.

Самостійна робота: самостійна робота в кабінеті симуляційного навчання.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, демонстрація виконання медичних маніпуляцій, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
  - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінювання роботи із пацієнтами з теми заняття:
  - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнткою б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, впевнено демонструє виконання медичних маніпуляцій з акушерства та гінекології, призначення лабораторних та інструментальних досліджень перед формуванням діагнозу, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, демонструє виконання медичних маніпуляцій з акушерства та гінекології при проведенні обстеження хворих інструментальних досліджень перед формуванням діагнозу з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, демонструє виконання медичних маніпуляцій, лабораторних та інструментальних досліджень перед формуванням

	діагнозу з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не демонструє виконання медичних маніпуляцій та правильного призначення лабораторних та інструментальних досліджень перед формуванням діагнозу,

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів

C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Матеріали до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації

11. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Симуляційний тренінг в акушерстві та гінекології»

1. Загальні та спеціальні методи обстеження гінекологічних хворих.
2. Основні спеціальні методи обстеження в гінекології.
3. Лабораторні методи дослідження в гінекології.
4. Клінічне обстеження молочних залоз
5. Методика огляду та пальпації молочних залоз жінки: ознаки доброякісних новоутворень та злоякісних захворювань. Зміни молочної залози під час вагітності та лактації.
6. Огляд шийки матки у дзеркалах.
7. Методика забору матеріалу для бактеріоскопічного, бактеріологічного дослідження.
8. Методика забору матеріалу для цитоморфологічного дослідження. Рідинна цитологія. Мазок-відбиток.
9. Бімануальне піхвове дослідження
10. Види та методики виконання бімануального дослідження.
11. Внутрішнє акушерське дослідження у вагітних.
12. Зовнішня та внутрішня пельвіометрії. Вимірювання додаткових розмірів. Визначення істинної кон'югати.
13. Зовнішнє акушерське обстеження. Оцінка топографії плода в матці.
14. Аускультация плода. Визначення розташування точки для проведення аускультатії серцебиття плоду.
15. Вимірювання обводу живота і висоти стояння дна матки, розрахунок передбачуваної маси плода.
16. Кардіотокографія. Оцінка КТГ.
17. Надання ручної допомоги при фізіологічних пологах
18. Оцінка розкриття шийки матки і опускання голівки плоду. Амніотомія.
19. Надання ручної допомоги в 2 періоді пологів. Епізіотомія, перінеотомія.
20. Активне ведення 3 періоду пологів, ознаки відділення нормально розташованої плаценти.
21. Оцінка цілісності плаценти. Об'єктивний метод вимірювання обсягу крововтрати.
22. Огляд пологових шляхів після пологів.
23. Партограма: порядок запису та оцінювання.
24. Надання ручної допомоги в пологах при тазовому передлежанні.
25. Оцінка розкриття шийки матки і опускання сідничок плода. Методика надання допомоги при чисто сідничному передлежанні плода (Цов'янов І),
26. Оцінка розкриття шийки матки і опускання ніжок плода. Методика ручної допомоги при ножних передлежаннях (Цов'янов ІІ). Методика вивільнення голівки.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Акушерство та гінекологія : нац. підручник для медичних ВНЗ ІV рівнів акредитації у 4 т.// Нац.підручник у 4 томах / Запорожан В. М., Татарчук Т.Ф., Гладчук І.З., Подольський В.В., Рожковська Н.М., Марічереда В.Г., Волянська А.Г. .-К.: ВСВ «Медицина», 2017. - 696 с.
2. Запорожан В.М. Симуляційна медицина. Досвід. Здобуття. Перспективи: практ. порадник / В.М. Запорожан, О.О. Тарабрін. – Суми: Університет. Книга, 2018. – 240 с.
3. Симульований пацієнт : навчально-методичний посібник / О. П. Рогачевський, М. П. Первак, О. С. Єгоренко та ін. ; за ред. проф. В. Г. Марічереда – Одеса : Олді+, 2023. – 100 с
4. Акушерство і гінекологія: у 2-х книгах.- Книга 1. Акушерство: підручник (ВНЗ ІІІ-ІV: р.а.) / В.І. Грищенко, М.О. Щербини та ін. - К.: Медицина, 2020.- 424 с.
5. Акушерство і гінекологія: у 2-х книгах.- Книга 2. Гінекологія: підручник (ВНЗ ІІІ-ІV: р.а.) / В.І. Грищенко, М.О. Щербини та ін. - К.: Медицина, 2020.- 376 с.
6. Акушерство та гінекологія: у 4 томах. – Том 3. Неоперативна гінекологія: підручник (ВНЗ ІV р.а.) / В.М. Запорожан, І.Б. Вовк, І.Ю. Гордієнко та ін; за ред. В.М. Запорожана. – 2014. – 928 с.

Додаткова:

1. Oats, Jeremy Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology [Text]: Liewellyn-Jones Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology / J.Oats, S.Abraham. – 10th ed. – Edinburgh [etc.]: Elsevier, 2017. – VII, 375 p.
2. Гінекологія: керівництво для лікарів./ В.К. Ліхачов. – Вінниця: Нова Книга, 2018.- 688 с.
3. Навчальний посібник з акушерства (за ред.. І.Б.Венцківської, В.П.Лакатоша, В.М.Куца). – К., 2018. – РА-ГАРМОНІЯ – 210 с.
4. Сенчук А.Я., Венцківський Б.М., Чермак І.І. Керівництво по практичним навичкам в акушерстві та гінекології. Одеса ТЕС, 2012. - 466 с.
5. Діючі «Клінічні протоколи» затверджені наказом МОЗ України з акушерства і гінекологі

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.cochrane.org/> - Cochrane / Кокрейнська бібліотека
2. <https://www.acog.org/> - Американська Асоціація акушерів та гінекологів / The American College of Obstetricians and Gynecologists
3. <https://www.uptodate.com> – UpToDate
4. <https://online.lexi.com/> - Wulters Kluwer Health
5. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/> - Національний центр біотехнологічної інформації / National Center for Biotechnology Information
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> - Міжнародна медична бібліотека / National Library of Medicine
7. <https://www.thelancet.com/> - The Lancet
8. <https://www.rcog.org.uk/> - Королівська Асоціація акушерів та гінекологів / Royal College of Obstetricians & Gynaecologists
9. <https://www.npwh.org/> - Практикуючі медсестри з охорони здоров'я жінок / Nurse practitioners in womens health
10. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
11. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
12. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
13. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
14. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
15. www.gmc-uk.org- General Medical Council (GMC)

16. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
17. www.euro.who.int - Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я